

A BAKONYVIDÉK ÁSZKA (*CRUSTACEA: ISOPODA: ONISCIDEA*) FAUNÁJÁRA ÚJ FAJOK

KONTSCHÁN Jenő

Magyar Természettudományi Múzeum Állattára, Budapest

Abstract: New woodlice species (*Crustacea: Isopoda: Oniscidea*) for the fauna of the Bakony Mts – 19 woodlice species were recorded in the Bakony Mts till 2001. Six of them are new for the fauna of the Bakony, one of them, *Philoscia muscorum* is also new for the fauna of Hungary, and three other, very rare species (*Haplophthalmus mengii*, *Androniscus roseus*, *Armadillidium zenckeri*) were found. Now 23 species are known from the Bakony Mts. and 45 species from Hungary altogether.

Bevezetés

A Bakonyvidéknek (Északi-, Déli- és Keleti-Bakony, a Balaton-felvidék és a Keszthelyi-hegység) ászka faunájából 19 faj ismert. A szűkebb értelemben vett Bakonyból (Északi-, Déli- és Keleti-Bakony) 12 fajt, a Balaton-felvidékről (főleg Tihanyból) 13 fajt, a Keszthelyi-hegységből 8 fajt ismertünk (FORRÓ – FARKAS 1998). Vizsgálataink során négy, a teljes Bakonyra új fajt találtunk, és kettő olyan fajt, melyeket a szűkebb értelemben vett Bakonyból nem ismertek, csak a Keszthelyi-hegységből, illetve a Balaton-felvidékről. A megtalált fajok egyedeit Kutasi Csaba (KCS), Murányi Dávid (MD) és Kontschán Jenő (KJ) gyűjtötték.

A kimutatott fajok

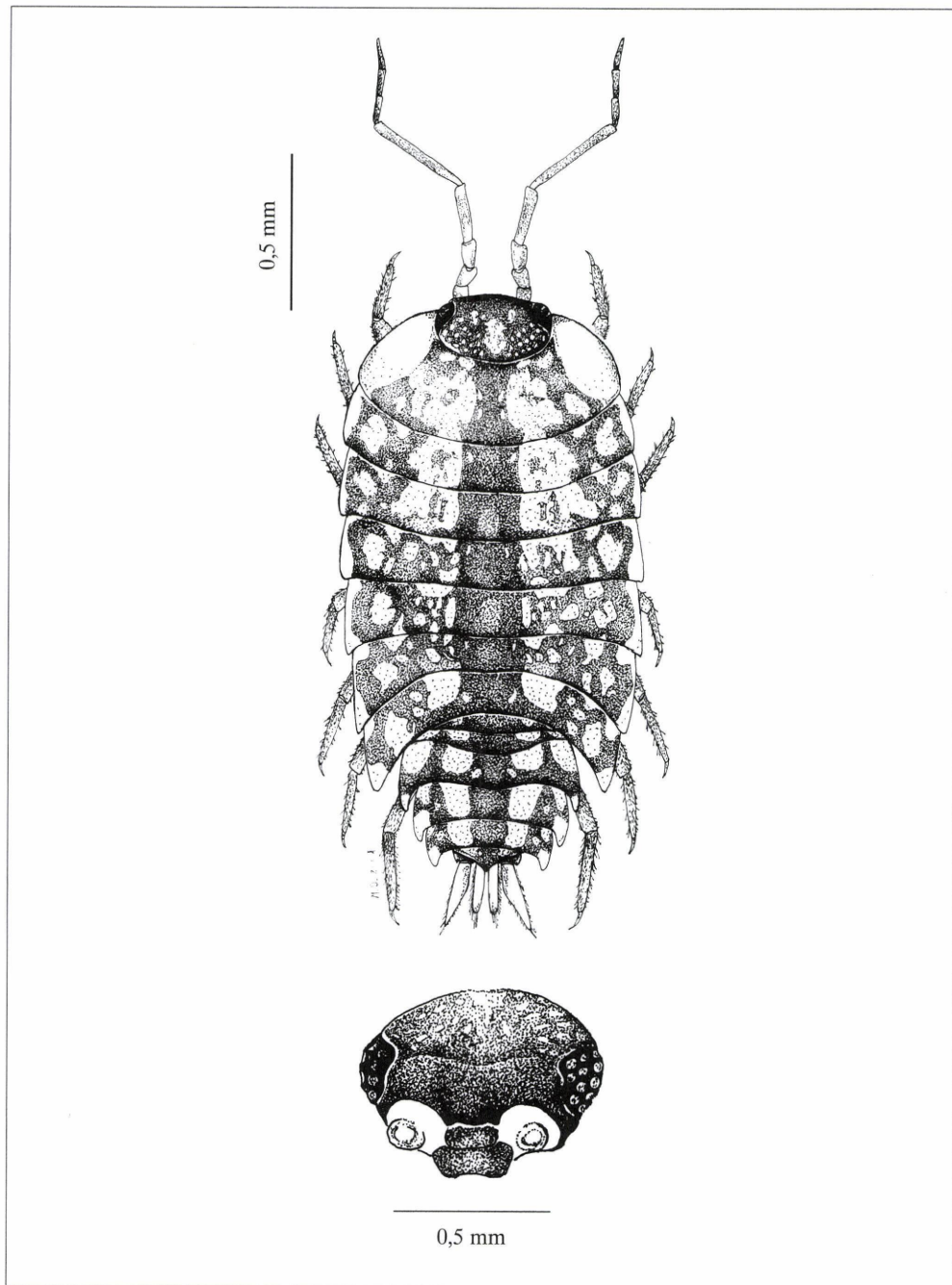
Ligiidae

Ligidium hypnorum Verhoeff, 1901 – Magyarországról a Bükkből, a Dráva mentéről (FORRÓ – FARKAS 1998), a Vértesből és a Gerecséből ismert (KONTSCHÁN 2001). A patakparti égeresek domináns ászkafaja.

Bakonyi adatai: Zirc-Akli: Szarvaskút 2001.03.27. KJ; *Bakonybél:* Szömörke patak part 2001.03.27. KJ; Tisztavíz-forrás 2001.05.09., 06.22. MD; Vörös János-séd part 2001.05.15. MD; *Bakonynána:* Gaja part 2001.02.27., 05.25., 06.26. KJ; belterület 2001. 04. 24. KJ; *Csesznek:* Cseszneki patak part 2001.05.25 KJ; *Jásd:* Gaja part 2001.02.27., 04.24., 06.26. KJ; *Monostorapáti:* Egervíz part 2001.06.26 KJ; *Nagyvázsony:* Vázsonyi-séd part 2001.06.26. KJ; *Porva:* Hódos-ér part 2001.06.22. MD.

Trichoniscidae

Androniscus roseus (C.L. Koch, 1838) – Budapest környékéről, a Kőszegi-hegységből is-

1. ábra:

A Philoscia muscorum (Scopoli, 1763) habitusa és fejének előlnézete (Murányi eredeti)

mert (FORRÓ – FARKAS 1998), a Dunántúli-középhegységből csak Tapocáról van adata (LOKSA 1960).

Bakonyi adatai: *Mécsértelep:* Gaja part 2001. 04. 24. KJ; *Balinka:* Gaja part 2001. 04. 24. KJ; *Fehérvárcsurgó:* Gaja part 2001. 04. 24. KJ; *Nagyvázsony:* Nagyvázsonyi-séd partja 2001. 06. 26. KJ.

Haplophthalmus mengii Zaddach, 1844 – Hazánkból az Északi-középhegységéből, a Visegrádi-hegységéből, a Kőszegi-hegységéből és a Dráva mentéről ismert (FORRÓ – FARKAS 1998). A Bakonyban csupán egyetlen helyen Balinkánál a Gaja parton találtuk (2001. 04. 24., 05.25. KJ).

Philoscidae

Philoscia muscorum (Scopoli, 1763) – Ez a faj Magyarország faunájából eddig nem volt ismert (FORRÓ – FARKAS 1998), bár a Gerecséből (KONTSCHÁN 2001) és a Vértesből (Kontschán nem publikált adata) vannak nőivarú egyedek, de ezeknek a faji szintű meghatározása nem lehetséges. A faj 10–12 mm nagyságú, 4–5 mm széles, a színe sötétbarna, világosabb foltokkal, a hát közepén sötétebb csíkkal, a tor szelvényei szélesebbek a potrohénál. A csápостor 3 ízű, a hímek 7. járólábán, a merus alapi részén kinövés nincs. A fejen a linea frontalis jól látható (**1. ábra**). Feltételezhetően itáliai őshazával rendelkező, expanzív faj, amely Európa nagy részén, illetve Közép- és Észak-Amerikában megtalálható (GRUNER 1966).

Bakonyi adata: *Bakonybél:* Tisztavíz-forrás 2001.06.22. MD.

Porcellionidae

Porcellionides pruinosus Brandt, 1833 – Szünantróp faj, melynek adata Budapestről, Bátorligetről, a Kőszegi-hegységéből, Nyírbátorból, Páparól, a Dunántúli-középhegységéből Tihanyból (FORRÓ – FARKAS 1998), a Vértesből és a Gerecséből (KONTSCHÁN 2001) van.

Bakonyi adatai: *Balatonfüred:* Koloska-patak partja 2001. 05. 16. KJ; *Fenyőfő:* 2001. 06. 09. KCS; *Porva:* belterület 2001. 03. 27. KJ.

Armadillidiidae

Armadillidium zenckeri Brandt, 1833 – Magyarországról csak Balatonberényből és Ócsáról ismert (FORRÓ – FARKAS 1998), illetve Gödöllőről (Kontschán nem publikált adata). **Bakonyi adatai:** *Raposka:* Viszló-patak partja 2001. 06. 28. KJ; *Porva:* Hódos-ér partja 2001.08.08.

Összegzés

A *Ph. muscorum* faj bakonyi megjelenésével a hazai fajszaám 45-re emelkedett, míg a megtalált fajokkal együtt a Bakony ászkarák faunája 23 fajra bővült. Valószínű, hogy az elkövetkezendő időben az intenzív kutatás miatt további fajok is elő fognak kerülni. A fenn említett – Bakony faunájára új – fajok megjelenése a kutatottság hiányával magyarázható.

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozom Kutasi Csabának és Murányi Dávidnak (Bakonyi Természettudományi Múzeum) a gyűjtésben nyújtott segítségért és külön köszönöm Murányi Dávidnak a *Ph. muscorum* faj rajzainak elkészítését.

Irodalom – References

- FORRÓ, L. – FARKAS S. (1998): Checklist, preliminary distribution maps, and bibliography of woodlice in Hungary (Isopoda: Oniscidea) – *Miscnea. zool. hung.* 12: 21-44.
- GRUNER, H. E. (1966): Krebstiere oder Crustacea V. Isopoda 2. – in: *Tierwelt Deutschland and der angrenzenden Meeresteile*, Veb Gustav Fischer Verlag Jena, 224-228.
- KONTSCHÁN J. (2001): Adatok Komárom–Esztergom megye Peracarida (Crustacea: Isopoda et Amphipoda) faunájához – Komárom–Esztergom megyei Múzeumok Közleményei (in press)
- LOKSA, I. (1960): Über die Landarthropoden der Teichhöhle von Tapolca (Ungarn) (*Biospeologica Hungarica*, VIII.) – *Opusc. zool. Budapest* 4: 39-51.

A szerző címe (Author's address): KONTSCHÁN Jenő
Magyar Természettudományi Múzeum Állattára
H-1088 Budapest
Baross u. 13.